

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžr/173/2012
Identifikačné číslo spisu:	4011200020
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4011200020.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľov: 1/ Ing. Y. M., bytom B., prechodne bytom J., 2/ J. C., bytom X., 3/ Mgr. H. Y., bytom X., 4/ Mgr. art. J. Y., ArtD., bytom L., všetci zastúpení JUDr. Luciou Chrapkovou, PhD., Piešťany, Kalinčiakova č. 4, proti odporcovi Obvodnému pozemkovému úradu v Nitre, Štefánikova trieda 88, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 2010/00069-572/04-R-II. zo dňa 06.10.2010, o odvolaní navrhovateľov v 1. až 4. rade proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/1/2011-37 zo dňa 10. septembra 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/1/2011-37 zo dňa 10. septembra 2012 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) rozhodnutie odporcu č. 2010/00069-572/04-R-II zo dňa 06.10.2010, ktorým rozhodol o reštitučnom nároku navrhovateľov tak, že nespĺňajú podmienky reštitučného nároku podľa § 2 ods. 1 a § 3 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady SR č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“), preto sa im nepriznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v k. ú. B. podľa uplatneného reštitučného nároku na PK vložky č. 82, 83 a 476, a tým nemajú ani právo na náhradu v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. Podstatou rozhodnutia odporcu bola skutočnosť, že v konaní sa nepodarilo preukázať, že Y. C., právny predchodca žiadateľov, bol vlastníkom, prípadne, že vtedajšie orgány s ním ako s vlastníkom vyššie uvedených nehnuteľností zaobchádzali, keďže riadnu kúpno-predajnú zmluvu žiadatelia nedoložili a nepriame dôkazy nepreukázali jeho vlastníctvo v čase prechodu majetku na štát.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že po prejednaní veci dospel k záveru, že návrh

navrhovateľov nie je dôvodný. Z administratívneho spisu zistil, že navrhovatelia v 1. až 4. rade si uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom tvrdiac, že ich pôvodným vlastníkom bol Y. C., ich právny predchodca, ktorý zomrel XX.XX.XXXX. Navrhovatelia však nepredložili žiaden dôkaz o tom, že by predmetné nehnuteľnosti patrili do vlastníctva ich právneho predchodcu Y. C. a ani nepreukázali, akým spôsobom by eventuálne prešli tieto nehnuteľnosti do vlastníctva štátu, alebo inej právnickej osoby. Zo zabezpečených dôkazov vyplýva, že Y. C. v odvolaní sám uvádza, že predmetné nehnuteľnosti má v nájme (árende) od E. F.. Námietka navrhovateľov, že došlo k dohode medzi pôvodným vlastníkom E. F. ako predávajúcim a právnym predchodcom navrhovateľov Y. C. ako kupujúcim dňa 29.03.1948, z ktorej obsahu jednoznačne vyplýva, že išlo o zmluvu o budúcej zmluve, na ktorej boli pozemky a budovy v kat. území B. vedené na predávajúceho v podiele 1/3-ina, za ktoré sa zaviazal kupujúci zaplatiť kúpnu cenu 600.000,-Sk je právne irelevantná, pretože pred účinnosťou Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. bola podľa obyčajového práva platného na území Slovenska pre úpravu nadobudnutia vlastníckeho práva charakteristická jeho dvojfázovosť, ktorá spočívala v tom, že sa na prevod vlastníckeho práva vyžadoval jednak právny dôvod a jednak právny spôsob nadobudnutia vlastníctva. Podľa tejto úpravy uzavretie zmluvy neznamenal ešte prevod vlastníctva. V zákone uznaným právnym spôsobom nadobúdania vlastníctva bol pri prevode nehnuteľných vecí zápis do pozemkovej knihy (intabulácia), pričom ak k nej nedošlo, zmluvné dojednanie sa nestalo perfektným. Potvrdzuje to aj doklad, predložený navrhovateľmi, a to vyúčtovanie odmeny C. C., kde je uvedená pod položkou 22 aj poznámka, že sice došlo k vyhotoveniu kúpno-predajnej zmluvy, avšak táto pred pozemno-knižným prevedením bola zamietnutá.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 vety prvej O.s.p. tak, že úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovatelia v 1. až 4. rade z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia. Namietali v ňom záver súdu, že nepreukázali vlastnícke právo svojho právneho predchodcu Y. C. k dotknutým pozemkom, pretože majú za to, že nepriamymi dôkazmi preukázali uzavretie kúpnej zmluvy medzi Y. C. a E. F.. Ku vkladu vlastníckeho práva do pozemkovej knihy sice nedošlo, ale táto skutočnosť má svoj právne relevantný význam len do 31.12.1950. Od 01.01.1951 totiž pozemková kniha stratila svoj konštitutívny charakter a zápisy zmeny vlastníctva mali vo vzťahu k nej len deklaratórny význam, takže dňom 01.01.1951 sa stali vlastníkami nehnuteľností aj tí nadobúdatelia z prevodných zmlúv uzatvorených pred týmto dátumom, na základe ktorých nedošlo do 31.12.1950 k intabulácii vlastníckeho práva do pozemkovej knihy. Z vykonaného dokazovania považujú za zrejmé, že k uzavretiu kúpnej zmluvy medzi E. F. a Y. C. došlo v časovom rozmedzí medzi 29.03.1948, keby bola uzavretá zmluva o budúcej zmluve a 16.04.1948, kedy bolo vydané konfiškačné rozhodnutie č. 244/240/48. Pritom ani na základe tohto konfiškačného rozhodnutia nebol do 31.12.1950 vykonaný zápis v pozemkovej knihe, takže aj štát sa mohol stať vlastníkom predmetných nehnuteľností najskôr až dňom 01.01.1951. Ak teda dňom 01.01.1951 mali nastúpiť vecnoprávne účinky dvoch právnych aktov, mohli nastať len v takom poradí, v akom boli vyhotovené, teda najskôr sa stal vlastníkom Y. C. a keďže konfiškačné rozhodnutie nekonfiškovalo jeho majetok, štát sa zmocnil jeho majetku bez právneho titulu, čím je daný reštitučný titul v zmysle § 6 ods. 1 písm. p/ zákona č. 503/2003 Z.z. Poukázal tiež na judikatúru Ústavného súdu SR, podľa ktorej k interpretácii reštitučných zákonov treba pristupovať s určitou veľkorysťou, berúc do úvahy pre minulé režim príznačné nedostatky vtedajšej legislatívy a častú svojvôľu vtedajších štátnych a iných orgánov pri uplatňovaní moci. Navrhli preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľov nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľov nemožno priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk.

Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25.09.2013 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal rozsudok krajského súdu, pričom nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v jeho odôvodnení, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočným spôsobom vysporiadal s námietkami navrhovateľov, ktoré boli relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, preto sa odvolací súd s rozsudkom krajského súdu stotožňuje v celom rozsahu a na zdôraznenie jeho správnosti považuje za vhodné reagovať iba na námietky uplatnené v odvolaní.

Predmetom odvolacieho konania v danej veci je rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu, ktorým správny orgán rozhodol, že navrhovatelia nespĺňajú podmienky uvedené v ust. § 2 ods. 1 a § 3 zákona č. 503/2003 Z.z., preto sa im nenavracia vlastníctvo k špecifikovaným pozemkom ani nepriznáva právo na náhradu.

Ako vyplýva z obsahu pripojeného administratívneho spisu, navrhovatelia si uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 503/2004 Z.z. ako oprávnené osoby po pôvodnom vlastníkovi Y. C., ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX.. V žiadosti neuviedli, v dôsledku čoho mali nehnuteľnosti prejsť na štát alebo inú právnickú osobu. Správnomu orgánu sa podarilo získať archívne doklady, podľa ktorých pôvodným vlastníkom riešených nehnuteľností bol E. F., bytom F., majetok ktorého bol konfiškovaný etapovite, posledné rozhodnutie, ktoré spadá do rozhodujúceho obdobia, vydala Konfiškačná komisia v Nitre pod č. 244/240/48 dňa 16.04.1948 podľa Nar. SNR č. 104/1945, v ktorom bol E. F. označený za Maďara a jeho majetok bol označený za skonfiškovaný dňom 01.03.1945. Poverenieťvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, sekcia „B“, doručilo dňa 15.09.1948 Okresnému súdu v Nitre návrh, aby v pozemkovej knihe katastrálneho územia B. vo vložkách č. 82 a 83 bolo vykonané toto vyznačenie „Konfiškované podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR pre účely pozemkovej reformy v čiastke 1/3.“

V konaní nebolo sporné, že pôdu E. F. obhospodaroval na základe nájomnej zmluvy zo dňa 31.10.1928 K. C. (predchodca Y. C.), sporným zostalo, či nájomca získal prenajatý majetok aj do vlastníctva kúpnopredajnou zmluvou. Odporcovi, ale ani navrhovateľom sa v konaní nepodarilo preukázať, že Y. C. bol vlastníkom, prípadne, že vtedajšie orgány s ním ako s vlastníkom vyššie uvedených nehnuteľností zaobchádzali. Riadnu kúpno-predajnú zmluvu, o ktorú žiadatelia opierajú svoj nárok, sa nepodarilo zadovážiť a jej údajnú existenciu navrhovateľa preukazovali iba nepriamymi dôkazmi:

- dohodou uzatvorenou medzi E. F. ako predávajúcim a právnym predchodcom navrhovateľov Y. C. ako kupujúcim dňa 29.03.1948, z ktorej obsahu jednoznačne vyplýva, že išlo o zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, predmetom ktorej boli predmetné nehnuteľnosti v k. ú. B. vedené na predávajúceho v podiele 1/3, ktoré sa predávajúci zaviazal prediť kupujúcemu za kúpnu cenu 600 000 Sk,
- vyúčtovaním odmeny právneho zástupcu predávajúceho Dr. C. C. zo dňa 04.10.1952 za kúpnopredajnú zmluvu s poznámkou, že došlo k jej vyhotoveniu, ale „pred pozemnoknižn. prevedením bola vec zamietnutá“,
- čestným prehlásením o zaplatení kúpnej ceny od C. L., Y. O. a P. G., ktorá bola prítomná pri odovzdaní kúpnej ceny.

Odporca nepovažoval tieto dôkazy za dostatočné na preukázanie vlastníctva Y. C., pretože mal za to, že takýto záver vyvracajú dôkazy, ktoré sa mu podarilo z archívu zaobstaráť. Vyplýva z nich, že majetok E. F. bol konfiškovaný podľa Nar. SNR 104/1945 dňom 01.03.1945 a podľa vtedajších právnych noriem akékoľvek prevody majetku po tomto termíne sú právne neplatné, teda aj keby Y. C. predmetné pozemky kúpil, tento právny úkon by bol od počiatku neplatný. Výmerom poľnohospodárskej rady ONV v Nitre č. 1032/1956 zo dňa 23.03.1956 bolo Y. C. a spol. odobraté užívacie právo na

poľnohospodárske pozemky v k. ú. B.. Na odvolanie Y. C. Pôdohospodárska správa Rady KNV v Nitre dňa 24.08.1956 tento výmer zrušila pre formálne chyby. Rada MsNV v Zbechoch dňa 27.09.1956 Výmerom č. 650/1956 uvalila na roľnícku usadlosť Y. C. národnú správu. Tento výmer schválil dňa 22.05.1957 Odbor pôdohospodárstva a lesného hospodárstva ONV rozhodnutím č. 244-2443/1956, ktoré potvrdila Správa poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Rady KNV v Nitre rozhodnutím zo dňa 24.09.1957, čím bol zavŕšený proces konfiškácie majetku podľa Nar. 104/1945 Sb. n. SNR E. F. v nájme Y. C.. Okrem toho medzi z archívov získanými dokladmi je založená kópia listu K. C. zo dňa 3. mája 1948, adresovaného Povereníctvu pozemkovej reformy (s prezentačnou pečiatkou adresáta), v ktorom žiada o informácie ohľadne konfiškácie majetku F., R. a P. v Zbechoch, ktorý má od uvedených prenajatý a ako nájomca uvedeného majetku sa pýta, či má na ňom prestať hospodáriť. Že išlo o nájomcu a nie vlastníka predmetného majetku, potvrdzuje aj ďalší list K. C. zo dňa 8. mája 1948, v ktorom ako nájomca skonfiškovaného majetku žiada o náhradu vynaložených nákladov. Táto skutočnosť jednoznačne vyvracia domnienku uplatnenú v odvolaní, že k uzavretiu kúpnej zmluvy muselo dôjsť v období od 29.03.1948, kedy bola uzavretá dohoda o budúcej zmluve a 16.04.1948, kedy bolo vydané konfiškačné rozhodnutie.

Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že na základe takto zisteného skutkového stavu navrhovateľom nevzniklo právo na vrátenie vlastníctva k predmetnému pozemku a preto rozhodnutie správneho orgánu je zákonné.

Po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu odvolací súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od právneho názoru vysloveného v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu. Preto napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250l ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1, § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože navrhovatelia neboli úspešní a odporca na ich náhradu nemá zákonný nárok.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.